

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Quid sit societas, & quibus modis contrahatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

ductio triennis ita commoda est, sicut nouennalis; imò potest esse detrimentosa. Si tamen ipsi contrahentes tacite consentirent in triennium, tunc ex hac parte valeret, quia implicitè esset duplex contractus, scilicet in nouennium, & (si hic non subsisteret) in triennium.

69 Aduerte tamen Primò, d. Extrauag. loqui de rebus, quæ quotannis dant fructum: vnde si aliqua res solum alternis fructificet, poterit locari ad sexennium; si tertio quoque anno dumtaxat, poterit ad nouennium; vt notat Couarr. n. 6.

Secundò, Sicut pœna istius Extrauag. nò sunt receptæ, teste Nauarro cap. 27. num. 150. ita etiam multis locis hanc dispositione non esse receptam, vt Couarr. num. 6. notat, & Siluester v. Alienatio, quæst. 13. itaque ibi poterit fieri elocatio ad 9. annos absque forma iuris supradicta.

Non videri
receptam.

Non tamen est tolerabile, quod quibusdam locis fit, vbi beneficiarij prædia Ecclesiæ ad multos annos exigua pensione elocant, ea lege vt statim conductor soluat poculum vini (vt vocant) mille florenorum. fraudant enim ex hoc modo successores, (si fortè interea mori contingat) percipientes partem pensionis successoribus debitam.

Vnde tenentur eorum heredes ad restitutionem ex illa pecunia anticipata, pro numero annorum, qui post mortem beneficiarij supersunt.

Tertiò, Non videri hic prohiberi, quin fructus beneficiorum & bonorum Ecclesiasticorum possint elocari aut vendi in plures annos; (modò ipsi fundi non elocentur) quia hi non sunt res Ecclesiæ, sed priuatorum: & locatio expirat morte locantis, & beneficij amissione. nam cõductor nullum acquirit ius in fundum, sed solum in fructus ad locatorem pertinentes. Secus est, quando fundus elocatur. hæc enim elocatio ipsum fundum immediatè attingit, & manet, etiam si locans, beneficium amittat. vide Panorm. in cap. Continebatur. de his, quæ fiunt à Prælati, num. 7.

70
Fructus
beneficio-
rum elo-
cari pos-
sunt. &c.

Petes, An Prælati successor teneatur stare elocatione rei Ecclesiæ, quam eius decessor fecit?

71

Resp. Teneri, si legitime facta fuit; sicut tutor pupilli, qui alteri tutori succedit, tenetur stare contractibus à suo decessore legitime factis. secus si non fuerit legitime facta. Vide Couar. li. 2. variar. cap. 15. sub finem. Si tamen successor deprehendat Ecclesiam enormiter læsum ex illo contractu, poterit vti beneficio restitutionis.

CAPVT VIGESIMVM QVINTVM.

De contractu societatis.

Completitur Dubitationes 4.

DVBITATIO PRIMA.

Quid sit societas, & quibus modis contrahatur.

1 **R**ESPONDEO & Dico Primò, Societas in proposito est conuentio duorum pluriumve, ad conferendum aliquid in vsum vel quantum commune contracta.

Societas.

Hic contractus perficitur solo consensu exteriùs expresso, absque villa alia iuris solemnitate; vt docet Gomezius tom. 2. cap. 5. num. 1. vnde collatio bonorum vel operarum in commune, non est contractus societatis, sed effectus eius.

2 Vt autem hæc definitio intelligatur, Notandum est, quatuor potissimum ad hunc contractum requiri. Primù est, Vt singuli socij aliquid in commune cõferant, siue pecuniam, siue operam & industriam, siue instrumenta, (v.g. nauem, equos) siue animalia, siue alia bona, prout conuentum fuerit. nisi enim aliquid præstent, vel cooperentur ad lucrum vel commodum, non possunt eius esse participes; vt qui titulo careant.

Quatuor
requirun-
tur ad so-
cietatis cõ-
tractum.

3 Secundum, Vt id, quod à singulis sociis collatum fuerit eo animo vt sit commune, statim cedat in dominium singulorum, ita vt singuli efficiantur domini totius sortis partialiter, seu partiali dominio. colligitur ex L. 1. & seq. ꝑ. pro socio. Idem dicendum de iis, quæ socius nomine communi comparat; non autem quæ nomine proprio, vt docet Couarr. lib. 3. variar. c. 19. num. 1. Dixi, *Eo animo vt sit commune*, quia alioquin non

cedet in dominium sociorum; vt patet quando nò sit communitio in capitali, sed solum in lucro; vt quando alter pecuniam, alter industriam confert.

Tertium, Vt lucrum & damnum sit commune. colligitur ex iisdem legibus supra, & L. 1. & sequentibus, C. pro socio.

Quartum, Vt fiat diuisio lucri, secundum proportionem sortis à singulis collata; L. Si non fuerint. 29. & L. Verum. 63. ꝑ. pro socio. hæc tamen tertia & quarta conditio intelligenda est, nisi aliter expressè fuerit contentum, & onus, quod præter naturam huius contractus alteri parti imponitur, debitè compensetur. Ex his facile intelligi potest, quomodo hic contractus differat à ceteris.

Dico Secundò, Societatem variis modis contrahi posse. Primò, ex parte finis; possunt enim esse varij fines proximi huius contractus. sic aliquando contrahitur ad vsum tantum; vt quando libri, vel alia suppellex, vel pecunia, in vsum & victum communem conferuntur. aliquando ad lucrum tantum, vt in negotiatione. aliquando ad vtrumque, vt in matrimonio, vbi vir & mulier conferunt bona & operas ad perpetuum conuictum & lucrum.

4
Varijs mo-
dis contra-
hi potest.

Secundò, Ex parte materiæ; sic vel contrahitur societas omnium bonorum, vt fit in matrimonio, quod celebratur contractu medietatis bonorum. hic omnia bona, quomodocumque obuientia,

sunt

unt communia, & facto diuortio æqualiter diuidenda. similiter damna sunt communia, præter ea, quæ culpa socij obueniunt, præsertim lata, (hæc enim soli auctori sunt imputanda) & ea quæ socius malè expendit, v.g. in meretrices & comestaciones. Vel contrahitur societas lucrorum dumtaxat; vt quando bona heredum manent indiuisa. hic solum communicantur lucra ex hereditate illa prouenientia, & damna circa eam absque culpa sociorum obuenientia. Vel denique contrahitur societas certæ alicuius partis bonorum, vel certæ negotiationis. Vide Siluest. v. Peculium, 2. num. 2. Aliquando ita contrahitur societas, vt alter conferat pecuniam, vel gregem animalium, alter industriam & operam necessariam: vel uterque partim pecuniam, partim industriam.

5 Tertiò, Ex parte temporis; alia enim contrahitur ad vitam, alia ad certum tempus, alia vsque ad finem certi negotij. Ad heredes autem hic contractus non transit, etiamsi expressè conuentum sit vt heres in eandem societatem succedat, vt patet L. Adeo, 59. L. Verùm, 63. §. In heredem, 7. pro socio: quia in hoc contractu industria personæ eligitur, vt habetur d. L. Adeo. Si tamen socij iuramento promiserunt se continuaturos contractum cum herede, valet pactum, & tenentur eum admittere, quidquid aliqui in contrarium censuerint. Ratio est, quia iuramentum seruandum est, quando absque salutis dispendio seruari potest: imò eam vim habet; vt contractum iure humano aliàs irritum, reddat in sua specie validum; vt dictum est supra cap. 17. dub. 7.

DVBITATIO II.

Quomodo contractus societatis iniuri debeat, quando alter confert sortem, alter operam; & quomodo diuisio in fines faciendæ.

7 **O**missis sententiis Doctorum qui valde perplexè loquuntur, Respondeo, Variis modis iniuri posse. Primò, Vt is qui operas & instrumenta, (v. g. nauem vel currum) præbet, habeat aliquotam partem lucri, quam ipsius opera meretur, & reliquum totum cum sorte pertineat ad eum qui sortem contulit. Verùm hic potius est conductio operarum, quam contractus societatis; vt rectè Nauarrus cap. 17. num. 252. docet. Talem contractum plerumque incunt mercatores cum suis factoribus. non enim volunt eos admittere in societatem, dum nullam pecuniam conferunt; sed vt diligentiores sint, dant eis in mercedem partem lucri; quo fit, vt si res benè succedat, longè plus accipiant, quam opera illa mereatur; si malè, longè minus. debet enim esse talis pars aliquota, vt tanta sit illis spes accipiendi amplius quam opera præcisa meretur, quantum est periculum accipiendi minus: aliàs non est iusta merces.

8 **S**ecundò, Vt is qui operas confert, admittatur vt verus socius, & solum sit particeps lucri secundum æstimationem operarum, quasi tantum pecuniæ in societatem contulisset, quanti valent operæ. vt si conferas 1000. aureos, & opera socij æstimetur 100. aureis; sitque particeps lucri quasi contulisset solum 100. aureos. Hic contractus, etsi à quibusdam DD. probari videatur, est tamen omnino iniquus. Ratio est; quia socius id quod

confert, certò amittit; (perit enim opera illius) tu verò quod confers non amittis; sed manet tibi saluum: vnde est dispar conditio sociorum; quod repugnat contractui societatis; nisi aliunde fiat compensatio. Deinde, hoc pacto socius, qui confert operam, numquam aliquid lucrabitur, sed certò semper amittet; nisi lucrù sit plusquam 1100. aureorum, quod vix vniquam contingeret. cum enim solum vndecima pars lucri ei sit assignata, nisi hæc excedat 100. aureos, quibus opera eius æstimabatur, nihil habebit supra id quod contulit. si autem vndecima pars lucri sit infra 100. aureos, necessariò amittet; vt patet. Itaque talis societas ferè est leonina, in qua alter sociorum solum habet damnum, alter solum lucrum; de qua vide d. L. Si non fuerint, 29. §. fin. 7. pro socio.

Tertiò, Vt is qui operas confert, non solum sit particeps lucri, sed etiam sortis, secundum æstimationem operarum; ita vt negotijs peractis, ex tota summa, quæ ex lucro & sorte conflata erit, tantum extrahat, quantum si loco operarum pecuniam æquiualentem contulisset: vt si tu conferas 1000. aureos, socius autem operam valentem 100. aureis; & lucrum sit 500. aureorum, socius extrahet vndecimam partem, non solum è lucro, sed etiam ex sorte; id est, ex 1000. & 500. aureis. vnde ille habebit 136. aureos & vnam tertiam. tu verò habebis reliquas decem partes. Hic contractus est iustus. probatur, quia qui confert operas, non minùs debet esse particeps tum lucri, tum sortis, quàm qui ponit tantundem pecuniæ. non enim ipsi soli opera perire debet, cum non minùs conferat ad negotiationem, quàm is qui contulit tantundem pecuniæ: atque is, qui in casu proposito contulit 100. aureos, extrahit vndecimam partem non solum lucri, sed etiam sortis: ergo etiam is, qui contulit operam eiusdem æstimationis. Itaque in hoc contractu opera socij æstimanda est pecuniæ; eaque æstimatio sorti addenda, vt fiat veluti vna fors communis, v. g. 1100. aureorum; in qua socius habeat partem vndecimam, perinde ac si tantundem pecuniæ contulisset. vnde postea in diuisione competit ei vndecima pars sortis & lucri, seu totius summæ. Si opera ipsius valebat quanti fors alterius; debetur ei dimidium totius summæ. si erat æqualis tertie, quartæ, quintæ, vel sextæ parti pecuniæ; debetur ei tertia, quarta, quinta, vel sexta pars totius summæ, quæ reperietur finitis negotijs. Iuxta hunc modum intellige quæ habet Couarr. lib. 3. variar. cap. 2. & Nauarr. cap. 17. nu. 251. etsi non satis clarè explicent an socius operam conferens, debeat esse solum particeps lucri, an etiam sortis.

Notandum est, quando hoc modo inita est societas, si fors pereat ante præstitam totam operam; socium, qui eam conferre debebat, teneri soluere alteri (cuius fors perit) partem æstimationis operarum, quæ conferendæ restabant, sicut enim salua sorte, & operâ exhibitâ, debetur socio conferenti operam certa pars sortis, vt dictum est; ita pereunte sorte, & operâ saluâ, (id est, nondum exhibitâ) debetur socio qui sortem posuit, pars æstimationis operæ restantis, iuxta modum supra dictum.

Quartò, Fieri potest pactum, vt is qui operam confert, non sit particeps sortis, sed tantum lucri; ita vt si peracta negotiatione nihil superfit præter sortem, nihil habeat. hoc potest esse iustum. Verùm tunc non est comparanda pecuniæ quantitas,

9 Tertius modus, cum particeps sortis & lucri.

10

11 Si fors pereat.

12 Quartus modus.

6 Iuramentum.

7 Primus modus in quo pars lucri est loco mercedis.

8 Secundus modus, in quo est particeps lucri secundum æstimationem operarum. Est iniustus.